DOMSTOLENS DOM

14. januar 1988 *

I de forenede sager 227 til 230/85,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved juridisk konsulent Jean Amphoux, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georges Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Belgien, ved Robert Hoebaer, direktør i Udenrigsministeriet, Ministeriet for Udenrigshandel og Ministeriet for Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg på den belgiske ambassade, 4, rue des Girondins, résidence Champagne,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det statueres, at Kongeriget Belgien har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til EØF-Traktatens artikel 171, idet det ikke har truffet de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af Domstolens domme af 2. februar 1982 i sagerne 68/81, 69/81, 70/81 og 71/81, Kommissionen mod Kongeriget Belgien (Sml. ss. 153, 163, 169 og 175),

har

DOMSTOLEN,

sammensat af afdelingsformand G. Bosco som fungerende præsident, afdelingsformand G. C. Rodríguez Iglesias, dommerne T. Koopmans, U. Everling, C. Kakouris, R. Joliet og F. Schockweiler,

generaladvokat: G. F. Mancini
justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 24. juni 1987,

* Processprog: Fransk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. november 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævninger, indgivet til Domstolens Justitskontor den 23. juli 1985, har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-Traktatens artikel 169 anlagt fire sager med påstand om, at det statueres, at Kongeriget Belgien har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til Traktatens artikel 171, idet det ikke har truffet de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af Domstolens domme af 2. februar 1982 (Kommissionen mod Kongeriget Belgien, 68/81, 69/81, 70/81 og 71/81, Sml. ss. 153, 163, 169 og 175).

2 Domstolen har i de nævnte domme fastslået, at Kongeriget Belgien ved ikke inden for den fastsatte frist at vedtage de bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme:

— Rådets direktiv 78/176 af 20. februar 1978 om affald fra titandioxidindustrien (EFT L 54, s. 19),

— Rådets direktiv 75/442 af 15. juli 1975 om affald (EFT L 194, s. 47)

— Rådets direktiv 75/439 af 16. juni 1975 om bortskaffelse af olieaffald (EFT L 194, s. 31) og

— Rådets direktiv 76/403 af 6. april 1976 om bortskaffelse af polychlordiphenyler og polychlortriphenyler (EFT L 108, s. 41),

har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til Traktaten.

3 Kommissionen, der ikke fra den belgiske regering havde modtaget nogen underretning om de foranstaltninger, der var truffet for at opfylde de nævnte domme, tilstillede den 16. april 1984 den belgiske regering fire åbningsskrivelser i henhold

til EØF-Traktatens artikel 169, hvori den opfordrede den til at fremsætte sine bemærkninger. Disse skrivelser blev ikke besvaret, og Kommissionen har derefter efter fremsættelse den 21. december 1984 af fire begrundede udtalelser, der heller ikke er blevet besvaret, anlagt nærværende sager.

4 Vedrørende tvistens forhistorie og parternes anbringender og argumenter henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

5 Kommissionen har gjort gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af forpligtelsen i henhold til EØF-Traktatens artikel 171 til at træffe de til disse dommes opfyldelse nødvendige foranstaltninger, idet der stadig mere end tre år efter den 2. februar 1982, hvor disse blev afsagt, ikke er truffet foranstaltninger til gennemførelse af direktiverne i belgisk ret.

6 Den belgiske regering har forklaret forsinkelserne med vedtagelsen af de nødvendige bestemmelser med de specielle vanskeligheder, som overdragelsen af væsentlige beføjelser i henhold til den særlige lov om reform af institutionerne af 8. august 1980 til de nye regionale institutioner i Belgien har givet anledning til.

7 Den belgiske regering har som svar på spørgsmål fra Domstolen forklaret, at den belgiske stats myndigheder kun delvis er kompetente til at gennemføre direktiv 78/176. Den belgiske regerings befuldmægtigede har i retsmødet anført, at der den 4. august 1986 er blevet vedtaget en kongelig anordning om afledning af vand til åbne vandområder, og at der således på nationalt plan er truffet alle nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af de nævnte domme.

8 Den belgiske regering har vedrørende gennemførelsen i regionerne over for Domstolen oplyst, at regionen Flandern den 2. juli 1981 har vedtaget et dekret om forvaltning af affald og tidligere har udstedt en række anordninger til gennemførelse af de fire direktiver. Den belgiske regering har dog indrømmet, at direktiverne endnu ikke er fuldstændig gennemført i regionerne Vallonnien og Bruxelles, selv om disse to regioner har udfoldet store bestræbelser for at tilendebringe gennemførelsen. Den belgiske regerings befuldmægtigede har i den forbindelse i retsmødet henvist til, at staten ikke ifølge den belgiske lovgivning er beføjet til at

gennemtvinge en gennemførelse af fællesskabsreglerne i regionerne eller til at handle på vegne af regionerne med henblik på en direkte gennemførelse af direktiverne, såfremt regionerne fortsat intet foretager sig.

9 Det bemærkes, at Domstolen i domme af 25. maj 1982 (Kommissionen mod Nederlandene, 96/81 og 97/81, Sml. s. 1791 og s. 1819) har fastslået, at hver medlemsstat ganske vist frit kan fordele kompetencen på nationalt plan, som den finder det hensigtsmæssigt, og kan gennemføre et direktiv ved foranstaltninger, der træffes af de regionale eller lokale myndigheder, men at medlemsstaten ikke herved fritages for forpligtelsen til at omsætte direktivets bestemmelser til bindende internretlige bestemmelser.

10 Af Domstolens faste praksis fremgår i øvrigt, at en medlemsstat ikke kan påberåbe sig bestemmelser, praksis eller forhold i sin nationale retsorden som begrundelse for, at forpligtelser i henhold til fællesskabsretten ikke er overholdt.

11 Domstolen har i de førnævnte domme af 2. februar 1982 fastslået, at Kongeriget Belgien ved ikke inden for den fastsatte frist at vedtage de bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme direktiverne, har undladt at opfylde de forpligtelser, som påhviler det i henhold til Traktaten. Kongeriget Belgien har i medfør af Traktatens artikel 171 været forpligtet til at træffe de til opfyldelsen af Domstolens domme nødvendige foranstaltninger. I sidstnævnte bestemmelse angives ingen frist for vedtagelsen af disse foranstaltninger. Men opfyldelsen af en dom må ske straks og være afsluttet hurtigst muligt, hvilket ikke ses at være tilfældet i den foreliggende sag, hvor der nu er forløbet flere år efter dommenes afsigelse.

12 Det må herefter statueres, at Kongeriget Belgien har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til Traktaten, idet det på trods af Domstolens domme af 2. februar 1982 (Kommissionen mod Kongeriget Belgien, 68/81, 69/81, 70/81 og 71/81, Sml. ss. 153, 163, 169 og 175) stadig ikke har truffet de foranstaltninger, der er nødvendige til i national ret at gennemføre Rådets direktiver 78/176 af 20. februar 1978 om affald fra titandioxidindustrien (EFT L 54, s. 19), Rådets direktiv 75/442 af 15. juli 1975 om affald (EFT L 194, s. 47), Rådets direktiv 75/439 af 16. juni 1975 om bortskaffelse af olieaffald (EFT L 194, s. 31) og Rådets direktiv 76/403 af 6. april 1976 om bortskaffelse af polychlordiphenyler og polychlortriphenyler (EFT L 108, s. 41).

Sagens omkostninger

13 I medfør af procesreglementets artikel 69, stk. 2, bliver den part, der taber sagen, dømt til at afholde sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Kongeriget Belgien har tabt sagen og tilpligtes derfor at afholde sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) **Kongeriget Belgien har undladt at opfylde sine forpligtelser i henhold til Traktaten, idet det på trods af Domstolens domme af 2. februar 1982 (Kommissionen mod Kongeriget Belgien, 68/81, 69/81, 70/81 og 71/81, Sml. ss. 153, 163, 169 og 175) stadig ikke har truffet de foranstaltninger, der er nødvendige til i national ret at gennemføre Rådets direktiver 78/176 af 20. februar 1978 om affald fra titandioxidindustrien (EFT L 54, s. 19), 75/442 af 15. juli 1975 om affald (EFT L 194, s. 47), 75/439 af 16. juni 1975 om bortskaffelse af olieaffald (EFT L 194, s. 31) og 76/403 af 6. april 1976 om bortskaffelse af polychlordiphenyler og polychlortriphenyler (EFT L 108, s. 41).**

2) **Kongeriget Belgien betaler sagens omkostninger.**

Bosco Rodríguez Iglesias Koopmans

Everling Kakouris Joliet Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. januar 1988.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident